

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

_____ 20 19 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормування праці

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 075 «Маркетинг» _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма _____ «Маркетинг» _____

(назва освітньої програми)

освітній ступінь _____ бакалавр _____

(назва освітнього ступеня)

форма навчання _____ денна _____

(денна, заочна, вечірня)

розробник _____ Бородін Максим Олександрович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Нормування праці» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 075 «Маркетинг» і входить до варіативної компоненти.

Предметом дисципліни є поетапне і послідовне опанування теоретичними засадами нормування праці і заробітної плати; отримання знань про умови, форми, методи та основні інструменти політики оплати праці; опанування методикою аналізу окремих елементів витрат живої праці; перегляд трудових норм на підприємствах. Знання з дисципліни необхідні сучасному фахівцеві для прийняття рішень в умовах сучасного ринку, для аналізу стану речей на підприємстві та плануванні. Необхідність підвищення ефективності суспільного виробництва на етапі трансформування економіки України в ринкову потребує зниження витрат живої та уречовленої праці, підвищення ефективності праці у всіх ланках, викриття неофіційного (прихованого) безробіття. Саме живій праці належить найбільш активна функція у виробництві, пов'язана з поєднанням у технологічному процесі минулої праці, матеріалізованої у засобах виробництва. Ефективність використання живої праці визначає рівень її суспільної продуктивності, темпи її зростання та зниження витрат сукупної праці на одиницю продукції, а загалом — ефективність суспільного виробництва в країні.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VII	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	16		16	
лабораторні роботи				
практичні заняття	14		14	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	20		20	
підготовка до контрольних заходів	20		20	
виконання курсового проекту або роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20	
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			Залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни - навчити майбутніх фахівців дослідженню теорії і практики регламентування затрат живої праці за різноманітних умов трудової діяльності людини, надання студентам можливості оволодіти системою знань про організацію оплати праці на підприємстві.

Завдання дисципліни: сформувати у студентів стійкі знання з теорії нормування праці, назначити студентів самостійно вирішувати практичні питання нормування затрат живої праці під час здійснення різноманітних виробничих процесів, здобути практичні навички застосування методичних підходів до організації оплати праці в практиці діяльності підприємств різних форм власності

Пререквізити дисципліни: «Технологія будівельного виробництва», «Організація виробництва», «Економіка підприємства».

Постреквізити дисципліни: «Маркетинг промислового підприємства», «Бюджетна система».

Компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

РН6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.

РН10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

РН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Методи навчання:

словесні: лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням

опорного конспекту; лекції-дискусії; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;

практичні (практична робота, вирішення задач та ін.);

наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація, відео-метод показ, пред'явлення матеріалу);

Форми навчання: фронтальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. Нормування праці					
1. Сутність, принципи і значення нормування праці в сучасних умовах. Об'єкти нормування	4	2			2
2. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу	8	2	2		4
3. Нормативні матеріали для визначення норм праці. Норми затрат праці	8	2	2		4
4. Методи нормування найпоширеніших виробничих процесів	10	2	4		4
5. Організація нормування праці на підприємствах. Перегляд трудових норм	10	2	4		4
6. Сутність, функції, принципи і елементи організації заробітної плати. Структура заробітної плати	8	2	2		4
7. Форми і системи заробітної плати	6	2			4
8. Світовий досвід матеріального стимулювання праці, можливість його використання в Україні	6	2			4
Усього годин	90	16	14		30

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Сутність, принципи і значення нормування праці в сучасних умовах. Об'єкти нормування	2
2	Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу	2
3	Нормативні матеріали для визначення норм праці. Норми затрат праці	2
4	Методи нормування найпоширеніших виробничих процесів	2
5	Організація нормування праці на підприємствах. Перегляд трудових норм	2
6	Сутність, функції, принципи і елементи організації заробітної плати. Структура заробітної плати	2
7	Форми і системи заробітної плати	2
8	Світовий досвід матеріального стимулювання праці, можливість його використання в Україні	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1, 2	Класифікація методів вивчення робочого часу й технічні засоби спостереження	4
3	Методика проведення фотографій та моментних спостережень	2
4, 5	Проведення фотографії та хронометражу робочого часу	4
6, 7	Аналіз результатів фотографії та хронометражу робочого часу	4

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	20
2	підготовка до контрольних заходів	20
4	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	20
	Ефективність оновлення норм	5
	Організація нормування праці та шляхи його вдосконалення	5
	Нормування праці допоміжних робітників	5
	Нормування праці управлінського персоналу	5
	Усього годин	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять. Основними методами поточного контролю є усне опитування та практична перевірка.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за змістовий модуль – 100 балів.

Оцінка поточного контролю за змістовий модуль складається з:

- присутності студента на лекціях (максимальна кількість – 8 балів. 1 лекція – 1 бал);
 - присутності студента на практичних заняттях (максимальна кількість – 7 балів. 1 практичне заняття – 1 бал);
 - робота студента на практичних заняттях (максимальна кількість балів – 30 балів).
- Студентом обґрунтовано і в повному обсязі розв'язано практичне завдання. При захисті практичного завдання продемонстрована висока якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач – 30 балів. При обґрунтуванні і розв'язанні практичного завдання студентом допущені незначні помилки, які суттєво не знижують якості виконання завдання. При захисті практичного завдання студентом продемонстрована хороша якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач – 15- 29 балів. Виконання і захист студентом практичного завдання зроблені з суттєвими помилками і лише допоміжні запитання викладача дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним

інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання – 1-14 балів. Виконання і захист практичного завдання зроблені студентом з грубими помилками і не в повному обсязі. Допоміжні запитання викладача не дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання – 0 балів

– конспектування розділів програми, які не викладаються на лекціях (максимальна кількість балів 15 балів): надання повного розгорнутого конспекту – 13-15 балів; якщо у конспекті допущені неprincipові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 9-12 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені невірні тлумачення, студент одержує 6-8 балів; студент не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки – 3-5 балів; якщо у відповіді містяться принципіві помилки, або повністю відсутня відповідь – 0-2 балів.

– відповідь на два теоретичні запитання (максимальна кількість 40 балів). За кожен правильну відповідь студент отримує 20 балів.

Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 20 балів:

- Студент повністю розкрив теоретичне питання, показав вміння логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, наводити, де можливо, приклади з наданням фактичного і статистичного матеріалу. На додаткові запитання викладача студент відповідає якісно – 16-20 балів;
- Відповідь і висновки на теоретичне питання студентом виконані правильно, але стисло і не повно. Матеріал викладено без наведення достатньої кількості прикладів і статистичних даних. На додаткові питання викладача студент відповідає не в повному обсязі - 11-15 балів
- Студент стисло розкрив суть теоретичного питання, але не в повному обсязі і з грубими помилками. Правильні висновки по теоретичному питанню студент робить не самостійно, а лише з урахуванням наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент відповідає з значними помилками - 6-10 балів
- Студент не розкрив суті теоретичного питання і допустив грубі помилки при формулюванні висновків не тільки при самостійному розгляді питання, але і з урахування наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент не відповідає або відповідає з грубими помилкам - 0-5 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума балів за видами поточного контролю змістового модуля 1.

Порядок зарахування пропущених занять: пропущені лекції та практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує викладачеві (реферат або презентація за темами занять, за вибором студента) згідно з графіком консультацій.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кодекс законів про працю України.
2. Абрамов С. Т., Данюк В. М., Чернов В. І. Нормування праці. — К.: КНЕУ, 2004.
3. Багрова О. М. Нормування праці. — Дніпропетровськ, 2006.
4. Завіновська Г. Т. Економіка праці. — К., 2000.
5. Изучение затрат рабочего времени и разработка нормативных материалов по труду. — М.: НИИТруда, 1965.
6. Нормирование труда / В. М. Абрамов, В. Н. Данюк, А. М. Гриненко и др. — К., 1995.
7. Определение нормативной трудоемкости обслуживания и управления производством: Метод. рек. — М.: Экономика, 1990.
8. Организация и нормирование труда служащих. — М., 1996.

9. Сандуленко М. Ю. Нормування та раціоналізація праці за допомогою мікроелементних нормативів. — К., 1993.

10. Чернов. В. І., Оленіч Є. І. Нормування праці: Навч.-метод. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.

Допоміжна

1. Багрова І. В. Нормування праці. — Дніпропетровськ, 2003.
2. Базовая система микроэлементных нормативом времени (БСМ-1).
3. Игумнов Б. Н. Автоматизированные системы проектирования и нормирования труда. — Л., 1992.
4. Калина А. В. Економіка праці. — К.: МАУП, 2004.
5. Организация и нормирование труда (Под ред. В. В. Адамчука) . — М., 2000.
6. Справочник нормировщика. — Л.: Машиностроение, 1986

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Законодавча база України <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

Розробник _____ (М. О. Бородін)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (М. О. Прилепова)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва
Протокол від «12» вересня 2019 року № 2